

Alte Drucke

**DE NOTHIS || SPVRIISQVE FILIIS.|| LIBER SINGVLARIS ||
Gabrielis Palaeoti, S. Romanae Ecclesiae || Cardinalis, ac
Bononiensis || Iurisconsulti.|| IN ...**

Paleotti, Gabriele

Frankfurt/Main, 1574/(1573)

VD16 ZV 26219

CAP. XX.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149688

- 3 Maior aut minor quis non præsimitur.
 4 In dubio id credendum quod honestius,
 & delictum excludit.
 5 Fily adulterini videntur imperfecti.
 6 Infamia non præsimitur, aduersusq; na-
 turam videtur.
 7 Facta quando præsumentur.
 8 Naturalis in dubio quis nunquam cen-
 setur.
 9 Filiusfam. rectè quis credi potest.

C A P. X X.

Alterum caput dubium ma-
 gis videtur, quando nihil
 de parentum cohabitatio-
 ne constat, nec vlla omni-
 no extat indicia, quibus fi-
 lios potius ex matrimonio
 natos, aut non natos, credere debeamus.
 In qua quaestione variè pugnant inter se
 Doctores: Aliqui enim legitimum quem-
 libet præsumi existimauerunt, ea ra-
 tione, quod Spuriij nomen, delictum
 potius sonet, quod nunquam in dubio
 est coniiciendum. *a* Contrà Bartolus, *b*
 cum enim legitimi ex matrimonio orian-
 tur, id aut quid facti sit, nūquam in dubio
 id præsumi dixit, *c* quod sanè optimum
 argumētum visum est multis, qui deinde
 cum

a Cēpol. cau.
 128.

b conf. 42.

c arg. l. in
 bello. §. facte.
 de cap. & post.

a Corn. cōf.
68. in 1. 1af. l.
post dotem.
fol. matr. nu.
4. Alciat. reg.
2. præsump. 2.
b Conf. 448.
in 1.
c Crauet. cō
fil. 138. nu. 1.
d Cuma. 1.
sed si, de acq.
hær. Corn. cō-
fil. 208. in 3.
Dec. l. si emā-
cipati. C. de
collat.

e l. ab ea. l. ei
qui, de proba-
tio.
f l. Titia. fol.
matr. l. si vxor-
em. C. de cō-
di. inf.

g l. si filius.
de proba. l. si
emancipati.
C. de collat.

h l. cum te.
C. de in in-
teg. restit.

i l. circa. de
proba.

cum Bartolo intrepidè sensere. *a* Sed Bal-
dus aliter quandoq; respondit, *b* nempe
vnumqueng; naturalem conijci debere,
quod & recentiores quidam secuti sunt.
c Pleriq; tamen, nulli ex his sententijs fa-
cilè hændum existimarunt, sed aliam
viam quasi inter has mediam eligentes,
neminè nec sui iuris, nec in potestate præ-
sumi tradiderunt, *d* sed ex communi Iu-
ris regula, ad eum huius rei probationem
spectare, qui eorum alterum affirmaret,
e Quæ quidem distinctio multis legibus
2 conuenire videtur, in quibus animaduer-
tas, quandoque cogi patrem probare, filiū
in sua potestate esse, *f* quandoque filio
hoc incumbere, vt se à patris manu libe-
ratum doceat, *g* prout scilicet nunc hic,
nunc ille actor est, sicuti & in eo seruatur,
3 cū de alicuius ætate est quæstio, is enim
qui agit, semper se aut maiorem, aut mi-
norem probare debet, cū lex nihil in
dubio præsumat, sed totum hoc, ei qui
alteram partem asserit, probandam relin-
quat. *h* Quotiescunque igitur non fuerit
quis in eius rei, de qua quæritur, possessio
ne, ex qua scimus probandi onus in aduer-
sarium transferri, *i* tunc volunt eum,
qui se vel filium fam. vel patrem fam. cō-
tendet, hoc ipsum docere debere, atq; ita
hanc quæstionem terminari. Mihi inter

tot Doctorum ambages, plus certè semper illa placuit opinio, vt vnumquenq; in dubio legitimis ortum natalibus iudicemus. Cùm enim quemlibet ex coitu nasci sit necesse, oportet etiam concubitum illum vel licitum aut prohibitum fuisse. Sed cur non permissum potiùs existimemus, cùm illud magis semper sit coniiciendum, quod honestū esse potest, quàm quod inhonestum, vt Baldus dicebat? *a*

4 Namq; vbi ex aliquo actu duæ possunt capi coniecturæ, quarum altera delictum significet, altera excludat, eligenda sanè ea est potiùs, quæ vitio careat & crimine. *b* Quocirca videmus in hac ipsa materia, cùm vxor alicuius, sui copiam alijs etiam fecit, filium tamen ex ea natum, mariti potiùs quàm adulteri dijudicari, quoniã id honestatis ratio sola suadet. *c* Accedit quòd vt suprà docuimus, quoties duo simul cohabitarint, quamuis lex quo ad parentes eam non omninò iustam consuetudinem fuisse interpretetur, quo ad tamen filios, in eorum fauorem, præsumit legitimam illam coniunctionem extitisse, legitimumq; matrimonium. *d* Cur non igitur hoc argumento quemlibet in dubio legitimè natum existimemus? Sen sit hoc planè Innocen. III. qui in eo qui se sacris initiari cupiat, tunc tantum ne-

I

cessa-

a In l. filium, de his qui sui.

b Bart. l. non solum. §. sed vt. de ope. no. nun. Alexan. conf. 15. in 3.

c l. miles. §. defuncto. de adulte. Dec. confil. 657.

d Abb. c. lator. qui fil. legi. nu. 6. Alciat. reg. 2. præsumpt. 5.

a c. accedēs,
de purg. can.

b Sapien. 2.

e Azo in
sum. C. de in-
fa. Curt. con-
fil. 136.
d c. dudum,
de præsumpt.
l. merito, pro
focio.

e Gloss. l. fin.
quod met. ca.
Ang. l. sciē-
dum. in fi. de
verb. obl.
f Fel d. c. du-
dum. nu. 14.

cessariam iustorum natalium suorū pro-
bationem dixit, quotiens publicè contra-
rius de eo rumor circumferretur, a qua-
si præter eum casum, alijs nihil huiusmo-
di probare sit necesse, cū in dubio legiti-
mus quis præsumat. Etenim cū ex a-
dulterio geniti filij, manci quodammo-
do & imperfecti censeantur, iuxta illud
Sapientiae libro traditum, *b τέκνα μοι-
χῶν ἀτέλεια*. Quid esset absurdi, quàm
illam in dubio coniecturam facere, per
quam natura non omninò munus suum
implet videatur? Vel etiam cū illegiti-
mum esse quædam sit nota, & infamia fa-
cta, ut vulgò omnes aiunt, e nōne inde-
cens satis esset, in dubio existimare aliquē
infamem esse? cū hoc & Iuris commu-
nis regulis repugnet, d & illiberale sit,
malè de homine prima facie ita iudicare,
ut eum turpitudine notatum credas. e
6 Nam cū infamia sit contraria bonitati,
& consequenter naturæ nostræ, f tantum
abest, ut ea in dubio præsumi debeat, ut
mihi quidvis potius quàm hoc conijciē-
dum proculdubio videatur. Nec his
quicquam Bartoli & aliorum aduersatur
ratio. Cū enim necesse sit, ut diximus,
filium ex aliquo concubitu susceptū esse,
existimamus nos potius ex matrimonio,
quàm fornicatione, quoniā id honestius
est, quam-

est, quamuis enim matrimonium ipsum quid facti sit, quod præsumi non solet, sic tamen & adulterium, fornicatio, ac similia facti esse cèsentur, necesseq; est, vt quocunque te veritas, semper factum aliquod præsumas. Æquius igitur est factum illud conijci, quod longius à delicto abest, quinimò & facta ea solent sanè præsumi, quibus consentanea & probabilis causa accedit. *a* Sed quid hîc magis verisimile, quàm parètes legitimam sobolis suę propagationem, non iniustam & adulterinam expetiisse? Quòd si adhuc obijcias, in matrimonio præter factum ipsum, id est, concubitum, alia requiri, vt legitimum dici possit, quæ alijs coniunctionibus nō sunt necessaria: & propterea matrimonium non ita facilè, vt cætera, esse præsumendum. Respondeo, immò solo consensu iustum constare matrimonium, *b* eùm- *b* c. sufficiat. que quamuis clandestinus fuerit, filios tam- *27. q. 2.* men legitimos reddere, cùm is solus omninò sufficiat. *c* Vnde cùm in quolibet *c* suprà c. 5. concubitu aliquam coeuntium voluntatem affuisse necesse sit, siue honestam, siue inhonestam, cur non credamus in dubio eam potius vxoriam fuisse quàm fornicariam, moderatam quàm libidinofam? Sic enim sola voluntas honesta cum concubitu matrimonium conficit,

I 2 sicuti

sicuti inhonesta fornicationem parit, nec inter hæc cōiunctionum genera, quicquā præter in honestate & dignitate refert. *a* Hęcq; meratio maximè mouet, vt eos damnum, qui nouam adstruentes sententiā, quemlibet naturalem præsumi censuerunt. *b* Namque ad naturales filios suscipiendos, nec solus consensus nec concubitus idoneus est sed multa alia requiruntur, quæ propè infinita sunt, & suprà à nobis relata, & quæ omnia, tantum abest, vt præsumi debeant simul affuisse, vt immò hac de causâ hodie perrarè admodum, & ferè nunquam contingat, aliquem propriè naturalem filiū dici. *d* Iam verò nec media ea Doctorum opinio, qui assensum sustinent, nec in dubio quicquā affirmandum censent, hanc sententiam infirmat, cū illud in proposita eorum facti specie fortassè verū esse possit, cū scilicet quærent an quis sui iuris, vel sub potestate sit existimandus. Ast inter illam & præsentem quæstionem nostram multum interest, cū non sequatur eum qui legitimus sit, ergo filium familiæ esse, cū multa possint accidere, ex quibus, ex iustis nuptijs natus, sui iuris efficiatur, vt morte patris, emancipatione, deportatione, solenni adoptione, noua patritij gradus dignitate, & similibus. *e* Quocircà, cū in his

a argu. l. itē.
§. parui, de
leg. 3.

b Bald. d. conf.
fil. 448. Cra-
uet. d. confil.
138.

c cap. 12.

d Bald. conf.
206. in 3. Al-
ciat. reg. 2.
præsumpt. 5.

e Inst. quib.
mo. ius patr.
pot.

his maior cadere possit dubitatio, nil mirum est, si nihil temerè affirmandum putant in tali specie. Verùm quæstio hæc nostra ab ea longè diuersa est, vt ex supradictis satis liquere arbitror. Sed adhuc & illud adiunxerim etiam hoc ipso casu, de quo Doctores disputant, rectè responderi posse, vnumquemq; filium familiæ in dubio debere iudicari. Si enim vera est illa, qua omnes vtuntur, regula, quòd scilicet vnusquisq; centum annis viuere præsumatur, *a* certè cùm ex matrimonio natus quilibet existimetur, pater autem tamdiu viuere credatur, sequetur etiam, eum qui alium filium familiæ esse contēdet, non alio probandi onere grauandum esse, cùm Iuris præsumptionibus positum suum satis defendat, quæ eum ab omni probationis munere liberant, & in aduersarium potiùs transferunt. *b* Nec leges contrà adductæ quicquam obstant, *c* nam ibi is qui se filium familiæ esse negabat, erat in sui iuris quasi possessione, *d* vnde ad id probandum compelli non debuit, *e* nos autem, quando neuter possidebat, disputamus (si tamen is casus cōtingere potest, vt neuter sit in quasi possessione alicuius Iuris) & tunc sententiam hanc satis probabilem esse existimamus.

a l. fi. C. de sacros. l. si usufructus, de usufr. leg.

b Bart. l. si illa. i. de verb. obligat. in fi. c. l. Titia. sol. mat. l. si te uxorem. C. de cond. inf. d. Gl. d. l. Titia. Barto. l. is potest, de acqu. har. nu. 15. c. §. commodum. Inst. de Interd.

AN QVIS SE FILIVM

certi patris verè possit
probare.

- 1 *Pater cur nemo certus videatur.*
- 2 *Præsumptiones legum, an veræ, probationes.*
- 3 *Quando aliquid probatum dicatur.*
- 4 *Veri filij.*
- 5 *Facta quomodo probentur.*
- 6 *Cur filius non vera probatione, sed coniecturis potius demonstretur.*
- 7 *An quis sit casus, ubi quis se filium verè & certè probet.*
- 8 *Probatio per indirectum.*
- 9 *Triplex filiorum probatio.*
- 10 *Exemplum argutum, quo uxor filium mariti esse ostendit.*

CAP. XXI.

Conclusimus quemlibet in dubio legitime natum existimari, sed id nunc quæri potest, an quis se ex certo patre genitum verè queat probare. Quamuis enim communis ea sit omnium opinio, ut veræ probationi hoc casu locus non sit, a non nega-

a l. Lucius,
de cond. & de
monst. glo. c.
Michael. de
fil. presbyt.
Marf. rub. de
probat. nu. 9.